

La petjada valenciana de Marta Mata

Marta Mata, a la dreta, amb Carme Miquel, autora de l'article juntament amb Ferran Zurriaga, durant la celebració dels Premis Octubre del 2004.

A un bon grapat de valencians i valencianes, el traspàs de Marta Mata no ens ha deixat indiferents. Al reconeixement de la seua figura intel·lectual i política s'afegeixen els vincles de relació humana que, en el cas de Marta, eren càlids i acollidors. Se'ns n'ha anat un referent, però també hem perdut una amiga. Per això, evocar-la, a més de recordar el

El passat 27 de juny ens va deixar Marta Mata. La distingida pedagoga i mestra de mestres va mantenir una intensa relació amb els joves pedagogs valencians de les acaballes del franquisme. Dos d'ells, Carme Miquel i Ferran Zurriaga, conten a EL TEMPS la seua experiència

seu pensament i la seua tasca, és recordar la persona amb qui vam compartir alguns moments, sempre intensos, en el camí per la construcció de l'escola pública, per la renovació pedagògica i per la normalització política, cultural i lingüística.

Amb Marta Mata ens vam reunir per primera vegada l'any 1965. En aquell moment a Barcelona prenia cos la institució Rosa Sensat que ella mateixa havia impulsat, i a València un grup d'estudiants i mestres joves començàvem a organitzar-nos sota l'aixopluc de la Secció de Pedagogia de Lo Rat Penat. Si a través de Rosa Sensat hom pretenia recuperar l'escola catalana amb tot el bagatge que aquesta havia tingut durant la Segona República i en el temps de la Mancomunitat, la gent del grup de València intentàvem definir, amb més voluntat que mitjans, el que hauria de ser l'escola valenciana. De seguida Marta va identificar la proximitat d'objectius i ens va oferir la infraestructura de Rosa Sensat amb tot el que implicava d'informació i de formació pedagògica i cultural. Aquell mateix any tenia lloc la primera i semiclandestina Escola d'Estiu de Catalunya a la qual vam acudir ja un grup de valencians. Barrejats amb mestres d'aquell moment i pedagogs representatius d'abans de la guerra, com Alexandre Galí, els jovenets i jovenetes valencians descobríem la teoria i la pràctica d'una pedagogia que ens havia estat amagada, alhora que hi aportàvem la nostra manera d'entendre-la. El grup valencià ens definíem com a grup cooperatiu, érem autodidactes i la nostra manera de treballar era absolutament participativa i desjerarquitzada. Marta Mata va interpretar de seguida el nostre funcionament, com l'aplicació dels principis bàsics de l'aprenentatge, i amb aquesta especificitat ens vam integrar en aquella Escola d'Estiu i en posteriors activitats. Però, a més, Marta sempre va fer possible que "allò valencià" estiguera present en tots els àmbits. I és per aquest motiu que les nostres cançons eren apreses i cantades per tothom, i la nostra parla, valorada i utilitzada com model quan venia al cas.

Ben aviat, els integrants de la Secció de Pedagogia de Lo Rat Penat vam optar per la Pedagogia Freinet i el Movi-

Al reconeixement de la seua figura intel·lectual i política s'afegeixen els vincles de relació humana que, en el cas de Marta, eren càlids i acollidors

ment Internacional de l'Escola Moderna. Marta Mata va acollir els nostres plantejaments i ja des de la segona Escola d'Estiu de Catalunya hi vam comptar amb un espai des d'on férem les nostres aportacions. D'aquesta manera, a partir d'aquell espai es va formar el grup Freinet català.

Però Marta era mestra, Mestra amb majúscules. I les seues ensenyances i els seus arguments anaven penetrant-nos. La pedagogia activa, la natura com a art i part de l'educació, l'escola democràtica catalana, el principi de la laïcitat, la participació, l'escola com a element transformador de la societat... eren plantejaments que amb gran mesuratge ens aportava i ens oferia per a l'anàlisi i la reflexió. Amb Marta Mata vam establir un lligam i els intercanvis –nosaltres anàvem a Barcelona, ella venia al País Valencià–, durant l'etapa franquista van ser freqüents: curses, xarrades, concursos de literatura infantil, publicacions... L'any 1976 te-

La coherència, la intel·ligència i el treball han acompanyat Marta Mata fins al darrer moment. Des del País Valencià no podem oblidar el seu mestratge

nia lloc el Congrés de Cultura Catalana, i ella i nosaltres, des de l'àmbit d'Educació d'aquest, hi aportàvem plantejaments comuns. D'altra banda, Marta va animar Rosa Serrano en la creació de l'Institut de Renovació Pedagògica del País Valencià i posteriorment va esdevenir mestra convidada habitual en els esdeveniments importants de l'escola Gavina.

Durant el període de la transició, sense deixar la rellevant tasca en l'escola de mestres Rosa Sensat, Marta Mata va fer també importants aportacions, en el món de la política, bàsicament en la política educativa. I en l'inici de l'etapa democràtica, amb l'auge dels Moviments de Renovació Pedagògica, la seua influència es va escampar al marc estatal i hi esdevingué una pedagoga referent.

A partir d'aquells moments, a causa de la seua activitat política –senadora, diputada al Parlament espanyol, diputada al Parlament de Catalunya, regidora de l'Ajuntament de Barcelona– els lligams entre Marta Mata i el País Valencià van ser menys estrets. Tot i això, la seua disposició, sempre oberta, feia que de tant en tant participara en alguna de les activitats en què se la convidava.

Durant els últims anys hem pogut coincidir i hem gaudit de les seues sempre lúcides aportacions, en activitats esporàdiques com el segon Congrés d'Escola Valenciana, els congressos dels Premis Octubre del 2004 o la presentació de llibres com ara el d'Albert Sansano sobre l'Escola d'Estiu del País Valencià.

De lluny, hem seguit les seues fermes actuacions com a presidenta del Consell Escolar de l'Estat, defensant i fent valdre el seu vot a favor de la no-introducció de la religió a les escoles com a assignatura avaluable.

La coherència, la intel·ligència i el treball han acompanyat Marta Mata fins al darrer moment. Des del País Valencià no podem oblidar el seu mestratge i les seues aportacions. Tampoc no podem oblidar el seu afecte. Ella estimava aquest país. I també en aquest país ha deixat la seua valuosa i càlida petjada.

Carme Miquel Ferran Zurriaga